



# KATTONA TÄHTITAIVAS

Ruotsi, 2009

**Ohjaaja:** Lisa Siwe

**Käsikirjoittaja:** Linn Gottfridsson, Lisa Siwe.

**Näyttelijät:** Josephine Mattsson, Mika Berndtsdotter Ahlen, Annika Hallin.

**Levittäjä:** Bio Rex Distribution

**Alkuperäinen nimi:** *I taket lyser stjärnorna*

**Kesto:** 90 min.

**Ikäraja:** K11

**Genre:** Draama

**Oppimateriaalin tehtävät** on suunniteltu yläkoulun 9. -luokille sekä lukioihin ja ammatillisiin oppilaitoksiin.

**Oppimateriaalin teemoja:** Kuolema, suruprosessi (vanhemman kuolemasta selviytyminen, surevan kohtaaminen, hautajaiset, surun jakaminen, rintasyöpä). Nuoruuden haasteita (nuorten ystävyys -ja seurustelusuhteet, seksuaalinen itsemääräämisoikeus).

## SYNOPSIS

Jenna on tavallinen ruotsalainen teinityttö tavallisen teinitytön ongelmineen. Hän saa kuitenkin kantaakseen useimpia ikätovereitaan raskaamman taakan. Hänen äitinsä sairastaa rintasyöpää, joka tuo pelon ja surun Jennan elämään.

Jenna purkaa epävarmuuttaan isoäitiin, joka muuttaa äidin ja tyttären kotiin mullistaen heidän kahdenkeskeisen arkensa. Epätoivon ja toivon vaihteluun sekoittuvat nuoruuden myrskyt viikonloppukänneineen ja ujoine ihastuksineen. Jenna joutuu kulkemaan pitkän tien etsiessään kuoleman takaa elämää.

Surun synkkyys ja kuoleman traagisuus sekoittuvat tunteisiin vetoavassa tarinassa katkeransuloiseen kaipaukseen, pulppuvaan elämäniloon ja hersyvään huumoriin.

Surusta, menetyksestä ja selviämisestä kertova nuorten elokuva perustuu Johanna Thydellin omien kokemusien pohjalta kirjoittamaan kirjaan *Katon kokoinen tähtitaivas*, josta tuli Ruotsissa arvostelu -ja myyntimenestys. Suomeksi kirjan on julkaissut Otava vuonna 2004. Myös elokuva sai Ruotsissa ylistävän vastaanoton.

## ENNAKKOTEHTÄVIÄ

### KUOLEMA

1. Ajatus kuolemasta on yksi elämän suurimpia mysteerejä. Tehkää pienryhmissä esitelmiä eri kulttuureille, uskonnoille ja/tai aikakausille ominaisista kuolemaan ja kuoleman jälkeiseen elämään liittyvistä näkemyksistä. Voitte visualisoida esitykset niille ominaisia kuolemaan ja suremiseen liittyviä värejä ja symboleita käyttäen.

Seuraava katkelma on lainattu äitinsä kuolemasta kirjoittaneen Merete Mazzarellan teoksesta:

”Kuoleminen nyt tuntuu oikeastaan siltä, kuin joutuisi lähtemään juhlista kotiin hiukan aikaisemmin, kuin oli aikonut. Mutta on tietysti lohdullista, että hauskaa oli, niin kauan, kun sitä kesti ja että kaikkien muidenkin on ennemmin tai myöhemmin lähdeävä kotiin.” (Merete Mazzarella: Juhlista kotiin, 1992.)

2. Millaisia tunteita ja ajatuksia kuolema teissä herättää?

a) Kirjoittakaa sana ”kuolema” pystysuoraan paperin vasempaan laitaan ja aloittakaa sana tai lause näin muodostuvilla alkukirjaimilla. Halukkaat voivat lukea näin syntyneet runonsa/tekstinsä ääneen.

b) Maalatkaa kuva jossa ”elämä ja kuolema kulkevat rinnatusten”

### Mitä tiedätte rintasyövästä?

Vastatkaa ennen elokuvan katsomista seuraaviin kysymyksiin:

- \* Kuinka monta suomalaisnaista sairastuu vuosittain rintasyöpään?
- \* Mikä on rintasyövän yleisin ensioire?
- \* Miltä rintasyöpäpotilas näyttää?
- \* Voiko mies sairastua rintasyöpään?
- \* Kuinka moni kymmenestä tänään rintasyöpään sairastuneesta on todennäköisesti elossa viiden vuoden kuluttua?

Voitte tarkistaa oikeat vastaukset esim. [www.rintasyopa.fi](http://www.rintasyopa.fi) tai [www.cancer.fi](http://www.cancer.fi) -nettisivustoilta.

## Ruotsalaisuus

1. Millaisia mielikuvia Ruotsi ja ruotsalaisuus teissä herättävät?

2. a) Miten ajattelette ruotsalaisnuorten elämän eroavan suomalaisnuorison elämästä?

b) Miten ruotsalaisten ja suomalaisten musiikkimielitykset kenties eroavat toisistaan? Voitte esimerkiksi vertailla maiden top-10 listoja tai kansainvälisesti menestyneimpiä artisteja ja bändejä.

## ELOKUVAN KATSOMISEN JÄLKEEN

### Kattona tähtitaivas -elokuvan yleisarviointi

1. Oliko elokuva mielestänne hyvä tai huono? Miksi?

Montako tähteä antaisitte tälle elokuvalle? Mikä oli mielestänne tämän elokuvan ydinviesti tai -sanoma?

Mitä muita tärkeitä teemoja elokuvassa oli? Mitä mieltä olette elokuvan näyttelijöiden roolisuorituksista?

2. Kirjoittakaa elokuvasta lyhyt arvostelu esimerkiksi johonkin nuortenlehteen. Apuna voitte käyttää edellä olevia kysymyksiä. Omien arvioivien mielipiteiden lisäksi elokuva-arvosteluissa on tapana esitellä joitakin elokuvaan liittyviä faktoja (ohjaaja, lähtökohtana mahdollisesti olevat teokset, valmistumisvuosi ja -maa), sekä riittävästi (ei liikaa paljastaen!) elokuvan juonta, jotta lukija pystyy ymmärtämään arvostelun keskeiset pointit elokuvaa näkemättä.

### Elokuvan herättämät tunnereaktiot

Yksi hyvän elokuvan määritelmä on, että se onnistuu herättämään katsojassaan vahvoja tunteita. *Kattona tähtitaivas* on voimakkaasti tunteisiin vetoava draamaelokuva.

1. Listatkaa tämän elokuvan kohtauksia joissa teitä mahdollisesti itketti/ nauratti/ pelotti/ ahdisti/ hämmästytti/ suututti/ helpotti tms. Keskustelkaa niistä elokuvan keinoista, joilla tunnekokemuksia ”houkuteltiin esiin”. (Henkilöhahmojen käytös, henkilöhahmojen tunteet, repliikit, visuaaliset vihjeet, musiikki,

tapahtumien oikeutus, ennakko-odotukset..)

**2.** Elokuva voi aiheuttaa katsojassa myös emootioihin liittyviä ruumiillisia tuntemuksia. Havaitsitteko kehossanne esimerkiksi joitain seuraavista reaktioista: tihentyneet sydämen lyönnit, huokailu, haukottelu, nauru, nieleskely, kyyneleet, istuimeen painautuminen, katseen pois kääntäminen, vapina, ihon meneminen kananlihalle?

**3.** Hollywood -elokuvia katsoessaan voi olla lähes varma, että loppu on onnellinen. Millainen loppu tässä elokuvassa oli? Jos voisitte, muuttaisitteko Jennan tarinassa jotain?

**4. a)** Viiden vuoden kuluttua Jenna on muuttamassa isoäitinsä luota pois. Hän löytää vaatekaappinsa perukoilta valkoisen, punaisin ja vihrein kuvioin koristellun topin. Millaisia muistoja se hänessä herättää?

(Kyseinen toppi oli mukana kolmessa kohtauksessa: vaateostoksilla äidin kanssa, vaatevarkaissa Ulliksen kanssa ja kevätjuhlassa)

**b)** Mihin Jenna on muuttamassa? Mitä hänelle nyt kuuluu?

**5. Voima ja vastavoima -teos**

Kaikkien elämään kuuluu sekä ikäviä ja kuormittavia asioita että hyvää mieltä ja voimaa tuovia asioita. Levittäkää luokan seinälle muutaman metrin mittainen paperi, jonka jaatte keskeltä kahtia. Toiselle puoliskolle voitte piirtää, maalata, kirjoittaa ja liimata lehtikuvia asioista, jotka kuormittavat, pelottavat, surettavat tai huolettavat teitä itseänne, toiselle puolelle niitä, jotka tuovat iloa, joista saatte voimaa ja jotka auttavat jaksamaan.

Vaihtoehtoisesti voitte tehdä jokainen oman kuvan samalla metodilla, niin että piirrätte paperille ison kuumailmapallon. Korin painolastina oleviin hiekkasäkkeihin voitte kirjoittaa tai kuvittaa oman elämänne kuormitustekijöitä ja ilmapalloon elämänne iloisia ja nostattavia asioita.

**SURUPROSESSI**

Rakkaan ihmisen lähestyvän kuoleman kohtaaminen on tuskallinen prosessi, johon kuuluu monenlaisia vaiheita. Prosessi alkaa diagnoosin tai kuolintiedon saamisesta. Ensivaiheeseen kuuluu usein kieltämisreaktio, jolloin huonoja uutisia ei haluta uskoa todeksi. Ensireaktio voi olla hyvin voimakas kauhun tai vastustuksen ilmaus tai ulkoisesti vaisulta näyttävä reaktio, ikään kuin mitään ihmeellistä ei olisi tapahtunut. Vähitellen ajatus kuolemasta tulee kipeämpänä tietoisuuteen. Suru valtaa mielen yhä uudelleen ja uudelleen, kun erilaisia aiemmin yhdessä jaettuja tilanteita (esim. jouluku, kesälomat, syntymäpäivät) kohdataan ensikertaa ilman kuollutta läheistä.

Sureva kokee usein itsekkin muuttuneensa ihmisenä. Luopumisprosessi etenee ajan kanssa - sen myötä mahdollistuu pala palalta uuden elämäntilanteen hyväksyminen ja rakentaminen. Luopumisprosessi voi olla myös elinikäinen, jolloin suru säilyy, mutta muuttuu vähitellen siedettävämmäksi.

Ihmisten keinot selviytyä surun kanssa ovat hyvin erilaisia. Toisille on tärkeää olla mahdollisimman paljon muiden ihmisten kanssa ja jakaa kokemuksiaan surusta siitä puhumalla tai kirjoittamalla. Toiset taas haluavat olla ihmisten parissa, mutta pitää surukokemuksensa omana tietonaan. Joku vetäytyy kotiin yksin potemaan suruaan, toinen pakottautuu jatkamaan elämäänsä niin kuin ennenkin koteloimalla surun sisäänsä. (Erjanti, Helena, 1999: *Tunnemyrskystä tyveneeseen*. Väitöskirja, Tampereen yliopisto.)

Nuoret tuovat usein suruaan esille tavalla, jota aikuisten voi olla vaikea ymmärtää. Joku soittaa musiikkia kovaäänisesti, toinen käy poikkeuksellisen usein ulkona ystäviensä kanssa. Nuorella voi olla tarve kätkeä omat surun tunteensa, jotka tulevat helpommin esiin juuri käyttäytymisenä ja konflikteina muiden kanssa. Kuoleman kohtaamiseen liittyy surun lisäksi usein myös vihaa, pelkoa ja ahdistusta. Nuori saattaa kokea perheeseen liittyvän sairauden ja kuolemantapauksen myös viaksi, joka mieluummin kätketään ja jota hävetään. Surevalla nuorella voi joskus olla myös itsetuhoajatuksia, jotka liittyvät kaipaukseen päästä kuolleen luokse. (Lounais-Suomen

## KOULUKINON OPPIMATERIAALI

syöpäyhdistys ry, 1998: *Lapsen suru – kun äiti tai isä kuolee*; Dyregrov, Atle, 1993: *Lapsen suru*.)

**1. a)** Millaisia tunnesävyiltään erilaisia vaiheita Jennan suruprosessiin liittyi? (Kieltäminen – häpeä – epätoivo, itsetuhoisuus – välinpitämättömyys – viha, suuttumus – kuoleman kohtaaminen – suru – elämänhalun palaaminen – uusien suunnitelmien rakentaminen)

**b)** Millä keinoin Jenna yritti selviytyä? (toimivat ja vähemmän toimivat keinot)

### Vanhemman kuolemasta selviytyminen

Seuraavassa katkelma aivokasvaimen kuolleen perheenisän, kirjailija-ohjaaja Reko Lundanin tekstiä: "Oli niin kaihoisa olo, että valvoin pitkään. Ajattelin Minnaa ja lapsia. Ne joutuisivat kahlaamaan suuren surun läpi. Pelotti niiden puolesta, mutta samalla tiesin, että ne selviytyisivät. Jatkuvuus oli elämän lohduttavin lahja." (Reko ja Tina Lundán: Viikkoja, kuukausia, 2006)

**1.** Millä asioilla oli vaikutusta siihen, että Jenna selviytyi ja uskalsi jatkaa omaa elämäänsä äidin kuoleman jälkeen?

**2.** Myös useissa saduissa päähenkilön isä tai äiti kuolee tai on jo kuollut. Näiden satujen avulla lapsi voi turvallisesti käsitellä yhtä ahdistavinta pelkoaan, sitä, että joutuisi eroon omista vanhemmistaan.

**a)** Mitä tällaisia satuja muistatte? (Esim. Bambi, Leijonakuningas, Lumikki, Tuhkimo, Peppi).

**b)** Millä keinoilla näiden satujen orvot lapset selviytyvät?

**c)** Mikä näistä satuhahmoista on oma suosikkisi? Kirjoita ylös suosikkiahmosi kolme positiivista piirrettä. (Huomaamme usein muissa sellaisia hyviä ominaisuuksia, jotka löytyvät myös meistä itsestämme.)

### Surevan kohtaaminen

Usein kuulee, että sureva kokee jääneensä surunsa ja ikävänsä kanssa yksin. Monet pelkäävät surevaa ja jättävät siksi kertomatta, että myötäelävät lähimmäisen menetystä. Ympärillä olevat voivat vaieta kokonaan tai mitätöidä surun puhumalla niitä näitä. Toisen suru ohitetaan joko ajattelemattomuuden, pelon tai oman epämukavan olon vuoksi. Oikeita sanoja voi olla vaikea löytää ja joskus lohduttajan suusta tullut hyvää tarkoittava kommentti voi loukatakin. Sanaton lohduttaminen ja kuunteleva läsnäolo toimivat usein parhaiten.

**1.** Tehkää pareittain draamaharjoitus, jossa olette vuorotellen surevan ja lohduttajan roolissa. Kaksi ihmistä kohtaa kadulla, toinen tietää että toinen on juuri menettänyt itselleen tärkeän ihmisen. Sanoja ei saa käyttää. Keskittykää etsimään surua ilmaisevia liikkumisen tapoja, asentoja, ilmeitä, katseita. Millaisin ilmein, elein ja kosketuksin lohdutusta voi viestittää? Purkakaa rooliharjoitus keskustelemalla siitä, miltä harjoitus tuntui. Kumpi rooli oli helpompi toteuttaa? Tuntuiko suru erityisesti jossain tiettyssä osassa kehoa? Miltä lohduttavat eleet tuntuivat?

**2. a)** Miettikää yhdessä mitä Jennalle/ jollekin toiselle surevalle ihmiselle voisi sanoa? Millaisia kommentteja kannattaa ehkä välttää?

**b)** Mitä muita välittämistä ja osanottoa ilmaisevia keinoja on kuin lohduttaviksi tarkoitetut sanat?

### Hautajaiset, surun jakaminen

Luterilaisessa kulttuurissa hautausseremonian keskeisiä elementtejä ovat useimmiten kappelimiljöön symboleineen, arkku tai urna, mustiin pukeutunut saattoväki, kukkien lasku ja surun ilmaukset, sekä musiikki ja saattopuheet. Hautajaisten tarkoitus on sekä vainajan kunnioittaminen että jäljelle jääneiden yhteinen sureminen ja keskinäinen lohdutus.

**1.** Valitkaa yhdessä (Jennan äidin) hautajaisiin sopivia musiikkikappaleita. Laittakaa ne taustalle soimaan ja maalatkaa

surun ja luopumisen kuvia.

**2.** Millainen teksti Jennan äidin kuolinilmoitukseen sopisi? Voitte kirjoittaa muistosäkeet itse tai etsiä runoja lehtien kuolinilmoituksista tai internetistä.

**3. Kokeellinen itkuvirsi.**

Karjalaisten perinteeseen kuuluvat itkuvirret, joita säestetään nyyhkytyksillä ja tunteenpurkauksilla. Parhaina itkijöinä pidettiin vanhoja naisia, joilla katsottiin olevan tehtävään riittävä elämäkokemus. Karjalassa itkijämummoille maksettiin palkkaa siitä, että he kävivät hautajaisissa itkemässä. Itkijät, tavallisimmin naiset, purkivat pahaa oloaan ja samalla hoitivat yhteisöä ilmaisemalla itkullaan yhteistä surua.

Asettukaa piiriin, laittakaa silmät kiinni ja improvisoikaa ilmoille erilaisia surun ja valituksen ääniä. Voitte lämmitellä kokeilemalla valmiiden äänneiden tai säkeiden laulamista: esimerkiksi laulaa aa-aa tavuja matalalla taajuudella, hokea yhdessä valittavalla äänellä voe-voe-voe, tai toistella ”Kyll on mielein musta, mistä lohdutusta?” Voitte käyttää surullisten äänimaailmojen lohtimiseen myös erilaisia soittimia.

**4.** Ajallemme tyypillistä on myös mediavälitteinen kollektiivinen suru, jota ilmaistaan ympäri maailmaa esimerkiksi jonkun julkisuuden henkilön kuoltua tai laajaa ihmisjoukkoa koskettaneen katastrofin yhteydessä. (Esimerkiksi koulusurmista kuolleiden muistolle voi sytyttää netissä virtuaalisen kynttilän, tsunamin vuosipäivänä uhrien kunniaksi laskettiin kaikkialla maailmassa lyhtyjä veteen, Dianan hautajaiset televisioitiin jne.)

Keskustelkaa tämän ilmiön hyvistä ja huonoista puolista.

Virikkeenä voitte käyttää HS:n nettisivuilla huhtikuussa 2008 aiheesta käytyä 'Onko yhteinen suru hyvä asia?' –keskustelua: <http://www.hs.fi/kulttuuri/artikkeli/HS-raadin+vastaukset+kysymykseen+Onko+yhteinen+suru+hyv%C3%A4+asia/1135235852379>

Muutama mielipide aiheesta:

*Jaakko Hämeen-Anttila:*

”Kollektiivisella surulla on yhteisöä vahvistava ja sen sisäistä koheesiota lisäävä rooli: kyky

mukautua tois(t)en suruun on empatian peruslähtökohta. Lisäksi toisten suruun osanottaminen on myös terapeutista. Toinen asia on, että kollektiivista surua käytetään myös viihteellisesti: sillä markkinoidaan lehtiä lööppien ja etusivujen muodossa ja täytetään prime time -aikaa televisiossa. Tällaiset piirteet ovat kollektiivisen surun hyödyntämistä, eivät osa kollektiivista surua itseään. Kollektiivisen surun uutisointi on vaativa ja vastuullinen tehtävä, tasapainoilua tiedonlevittämisen ja surun eksploitaation välillä.”

*Kiba Lumberg:* ”Yhteisessä surussa voi itkeä yhdessä ja lohdusta tuoden toinen toisilleen. Ja samalla surra ja itkeä henkilökohtaisiakin suruja ja menetyksiä. Saa niin kuin luvan prosessoida avoimesti surua ja itkeä jos siltä tuntuu, puhua ja voitotella elämän ja kohtalon yllätyksellisyyksiä. Meistä kukaan kun ei tiedä, milloin kuolema kohtaa ketäkin. Elämä ja kuolema käyskentelevät rinta rinnan kuin sisarukset.”

*Pirjo Hiidenmaa:* ”Tällaiset katastrofit ja niiden kuvaukset voivat luoda yhteisöllisyyttäkin: meitä on uhannut vakava onnettomuus, olemme kaikki hyvin liikuttuneita ja ahdistuneita. Tämä yhteisöllisyys on kyllä kiinnostava asia siinä, että se on niin kauhean helppoa täysin tuntemattomien kanssa mutta vaikeaa läheisten kanssa. Elämän rajallisuus on kyllä kaikkien tiedossa. Tuntuu vähän hyväksikäytöltä, että muiden kuoleman ja kärsimyksen merkitys on siinä, että juuri minä saan tilaisuuden pohtia elämäni rajallisuutta. Olisi mukava nähdä, syntyisikö yhteisöllisyyttä siitä, että lukisimme laajoja kuvauksia lottovoittajan onnesta tai onnellisista tapahtumista. Olisi mukava kokeilla myös kollektiivista iloa.”

*Jyrki Kiiskinen:* ”Yksinäinen suru on kammottava asia, jaettu suru taas voi olla siedettävää. Mutta silloin kun suru muuttuu massatiedotusvälineissä speksaakkeliiksi, se ikään kuin tyhjenee sisällöstään, muuttuu kaikkialla vellovaksi sentimentaalisuudeksi ja hysteriaksi, joka itse asiassa voi estää ihmisiä kohtaamasta omaa todellisuuttaan. Siksi taide on intiimiydessään parempi kanava hakeutua peruskysymyksiin äärelle kuin mediaspektaakkeli. Kollektiivisen surun luuloteltu yhteenkuuluvuus voi luoda

## KOULUKINON OPPIMATERIAALI

yhteisöharhan, viedä ihmiset etäämmälle siitä, minne he oikeasti kuuluvat. Parempi olisi surra omia surujaan, läheisten ihmisten kanssa.”

### Rintasyöpä

Kirjailija, esseisti Susan Sontag sairasti erilaisia syöpätauteja yli 30 vuotta. Hän kuoli 71-vuotiaana leukemiaan. Esseissään *Sairaus metaforana* ja *AIDS ja sen vertauskuvat* hän pohtii sitä, minkälaisia mielikuvia eri sairauksiin liitetään. Syövän mytologiaan kuuluu pelko. Syöpä koetaan usein vastenmielisenä ja pahaenteisenä. Sontag huomauttaa, että sydäninfarktinn saanut kuolee uuteen kohtaukseen muutaman vuoden kuluessa todennäköisemmin kuin syöpädiagnoosin saanut. Samanlainen kauhun aura ei silti ympäröi sydänsairauksia kuin syöpää. Sontagin mukaan myös tapa ilmoittaa muistikirjoituksissa ”kuoli pitkällisen sairauden murtamana” sen sijaan, että sanottaisiin kuolleen syöpään osoittaa, ettei syöpään osata suhtautua neutraalisti. Neutraali suhtautuminen sairauteen vain sairautena auttaisi Sontagin mielestä kuitenkin sairastunutta ja päästäisi hänet ylimääräisestä painolastista. (Susan Sontag: *Syöpä vertauskuvana & AIDS ja sen vertauskuvat*, 1991.)

Roosa nauha -kampanjan teema vuonna 2009 on ”Paluu arkeen ja unelmiin”. Teemalla halutaan kertoa, että nykyään yhä useampi rintasyöpään sairastunut nainen paranee, mutta tarvitsee tukea sairauden jälkeenkin. Toipuminen on helpompaa, jos siihen saa tukea läheisiltä, ystäviltä ja työyhteisöltä.

**1.** Tutustukaa kampanjaan [www.cancer.fi/roosanauha](http://www.cancer.fi/roosanauha) -sivustolla. Suunnitelkaa kyseiseen teemaan sopiva tuote, juliste tai postikortti.

## NUORUUDEN HAASTEITA

### Nuorten ystävyys- ja seurustelusuhteet

**1.** Kuvailkaa Jennaa ja hänen kahta läheisintä ystäväänsä Susannaa ja Ullista:  
**a)** Jokaisen kolme keskeistä luonteenpiirrettä, tärkeimmät kiinnostuksen kohteet,

perhesuhteet

**b)** Pohtikaa yhdessä miksi Jennan paras ystävä vaihtui elokuvan aikana?

**c)** Onko oma paras ystäväsi vaihtunut? Millaisessa elämäntilanteessa? Millaisen kirjeen kirjoittaisit entiselle hyvälle ystäväillesi, jota et ole tavannut pitkään aikaan?

**2.** Tehkää kukin oma sosiaalinen karttanne, jonka keskipisteenä olette itse. Piirtäkää pisteen ympärille kolme kehää, joista sisimpään laitatte ne henkilöt, jotka ovat teille kaikkein läheisimpiä. Seuraavalle kehälle kirjatkaa niitä ihmisiä, joiden kanssa olette mielellänne tekemisissä. Kolmannelle kehälle voitte kirjata ne ihmiset, jotka kuuluvat syystä tai toista elämäänne, mutta ovat vähemmän tärkeitä, ns. ”hyvän päivän tuttuja”.

-Onko kuvassa jotain, mitä haluaisit muuttaa?

Mikäli ajattelet, että tarvitsisit lisää ystäviä, helpoin tapa tavata muita ihmisiä on tehdä heidän kanssaan jotain mistä itse pidät. Kun keskityt mukavaan tekemiseen, olet todennäköisesti hyvällä tuulella ja kontaktien luominen on helpompaa. Voit esimerkiksi liittyä johonkin urheiluseuraan, aloittaa uuden harrastuksen tai hakeutua internetissä jollekin itseäsi kiinnostavaan teemaan liittyvälle keskustelupalstalle.

-Sisimmällä kehällä olisi hyvä olla 3-8 ihmistä, joilta saa tarvittaessa sosiaalista tukea. On arvioitu, että ihmisen kapasiteetti riittää maksimissaan 150 ihmissuhteen ylläpitämiseen. Millaisia vaikutuksia erilaisiin nettiyhteisöihin kuulumisella on ihmissuhteisiinne?

**3.** Jennan äidinkielen opettaja totesi, että rakkaus ei ole aina kaunista, mutta se vaikuttaa teihin. Minkälaisia riskejä ihmissuhteiden luomiseen liittyy?  
Pohtikaa yhdessä miksi Jenna ei suudellut Saken kanssa, mutta meni sänkyyn pojan kanssa, jota ei rakastanut?

## Seksuaalinen itsemääräämisoikeus

Seksin tulee olla hauskaa ja siitä pitää nauttia. Joskus se voi olla rajojen etsiskelyä, jopa rajua. Missään tapauksessa se ei kuitenkaan saa olla pelottavaa, ahdistavaa tai vastentahtoista.

**1.** Elokuvasa on kohtaus, jossa Jenna ja Ullis esiintyvät täysi-ikäisinä baarissa juoden drinkkejä itseään huomattavasti vanhempien miesten seurassa. Nämä ehdottavat jatkobileitä poreammeessa. Jenna on lähdössä miesten mukaan, mutta Ullis pysäyttää tilanteen. Minkälaisia ikäviä seurauksia jatkoille lähtemisestä olisi voinut tulla?

**2.** Jokaisella on oikeus päättää omasta kehostaan ja koskemattomuudestaan. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin, kun toinen osapuoli kokee sen epämiellyttäväksi, mutta toinen jatkaa siitä huolimatta käytöstään. Seksuaalinen ja sukupuolinen häirintä liitetään usein vain aikuisten maailmaan. Ilmiö on kuitenkin tuttu myös peruskouluissa. Yläasteikäisten toisiinsa kohdistama häirintä ja kiusaaminen on yleensä ulkonäköön perustuvaa nimittelyä tai homottelua ja huorittelua.

**a)** Tutustukaa ihmisoikeudet.net -sivustolla olevaan Amnestyn 'Mun rajat' -teemakokonaisuuteen, jonka keskeinen viesti on, että seksuaalinen itsemääräämisoikeus on jokaiselle kuuluva ihmisoikeus.

**b)** Keskustelkaa siitä, millaisiin seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaaviin ilmiöihin olette törmänneet esimerkiksi omassa koulussanne, kadulla kulkiessanne tai internetin keskustelupalstoilla.

## Kadonneen jäljillä

**1.** Käsikirjoittakaa kohtaus, jossa Jenna on pienten johtolankojen avulla saanut jäljitettyä ranskalaisen isänsä ja tapaa hänet vihdoon ensimmäistä kertaa. Miettikää mm. seuraavia asioita:

- \* minkälainen mies Jennan isä on?
- \* millainen perhe hänellä on?

\* missä Jenna ja isä tapaavat?

\* minkälaisella visuaalisella kuvastolla (miljö, puvustus jne.) ranskalaisuutta/ ruotsalaisuutta voisi ilmentää?

\* millaisia tunnereaktiota isällä ja Jennalla ensitapaamisen aikana on?

Ohjeita käsikirjoittamiseen löytyy esimerkiksi nettiosoitteesta:

<http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/kasikirjoitus/kasikirjoitus.jsp>

**2.** Elokuvan genre eli lajityyppi ilmenee seuraavista elokuvan piirteistä: kertomuksen tematiikka, todellisuussuhde, tyyli, juonirakenne, henkilö- ja tähtityypit, kuva-aihe ja kuvamaailma, ääni- ja musiikkiratkaisut sekä tapahtumapaikkaa ja aikaa määrittävät tekijät.

Tehkää käsikirjoituksesta eri lajityyppien piirteillä leikitteleviä ja liioittelevia versioita. Millainen Jennan ja Bernard-isän tapaaminen olisi toimintaelokuvan genressä? Entä tunteita teatraalisesti liioittelevana melodraamana? Voitte tehdä siitä Jennan painajaisunena toteutetun kauhuversion tai mykkäelokuvan, jossa elehditään ja ilmehditään vahvasti ja tarvittavat repliikit esitetään kirjoitetuin välikkein.

## VET, ikäraajat

Valtion elokuvatarkastamon (VET) tehtävänä on suojella alaikäisiä elokuvien mahdollisilta haittavaikutuksilta ikäraajat asettamalla. Lapselle haitallisia sisältöjä voivat olla väkivalta, seksi tai kauhu, sekä muut niihin rinnastettavat asiat, kuten esimerkiksi itsemurhan esittäminen tai huumeiden käyttö. Käytössä olevat ikärajaluokitukset ovat Kaikille sallittu, K7, K11, K13, K15 ja K18. Lisätietoa ikäraajaperusteista löydätte Valtion elokuvatarkastamon nettisivuilta [www.vet.fi](http://www.vet.fi).

**1.** Mikä ikäraja olisi mielestänne tälle elokuvalla sopiva? Miten perustelisitte sen?

**2.** Mikä tässä elokuvassa esitetty teema voisi mielestänne olla haitallinen ala-asteikäisille? Entä alle kouluikäisille lapsille? Voisiko joku tässä esitetty haitata yläasteikäisen nuoren

kehitystä?

**3.** Pitäisikö elokuvissa esitetyn alkoholin käytön olla mahdollinen ikäraja-peruste samoin kuin huumeiden käyttö on? Miksi?

Oppimateriaalin on laatinut  
Hanna Happonen  
elokuvatarkastaja, psykologi  
Valtion elokuvatarkastamosta.

Oppimateriaalin on tuottanut  
Marjo Kovanen  
Koulukinosta.

